

Tijdvak 10

In het kort

Tijdvak 10 is het laatste tijdvak en loopt nog in het heden. Het begon ongeveer in 1945 toen de verschillen tussen de twee grootmachten Amerika en Rusland al duidelijk zichtbaar werden en er uiteindelijk een koude oorlog ontstond die ongeveer 35 jaar zou duren. In dit tijdvak gaat het dan ook vaak over de angst die er was voor de strijd tussen oost en west die er uiteindelijk nooit gekomen is. Ook gaat dit tijdvak in op de dekolonisatie en recentere problemen zoals terrorisme.

Op Europees niveau kijken we in dit tijdvak naar Europese samenwerking met als begin de EGKS (Europese gemeenschap van staal en kolen) die uiteindelijk zou uitgroeien tot de EU die we tot op de dag van vandaag nog hebben.

Als we kijken naar Nederland in dit tijdvak kijken we vaak naar de multiculturele samenleving in dit land. Zo zijn er vanaf de dekolonisatie in Indonesië talloze immigratie golven geweest.

10.1 Dekolonisatie

In 1945 begreep de Britse regering dat de dagen van het koloniale rijk geteld waren. Ze hadden ook hun handen vol aan de wederopbouw in hun eigen land. De nieuwe socialistische regering besloot daarom India zo snel mogelijk te verlaten. Deze aftocht leidde tot drama's. De haat tussen moslims en hindoes kreeg alle ruimte en er vielen honderdduizenden doden. Brits-Indië viel uiteen in twee staten: India en Pakistan, hindoes in India, moslims in Pakistan. In Palestina liep het joods-Palestijnse geweld uit de hand, de joden riepen de staat Israël uit. De oorlog eindigde negen maanden later met de verdrijving van driekwart van de Palestijnen. Op 17 augustus 1945 riep Soekarno in Indonesië de onafhankelijkheid uit. Ho Chi Minh deed hetzelfde in Vietnam. Twee nieuwe supermachten maakten de dienst uit: de VS en de Sovjet-Unie. Nederland stuurde soldaten naar Indonesië, maar het mocht niet baten, er kwamen er velen van om. Uiteindelijk dwongen de VS Nederland om Indonesië op te geven. Ook Frankrijk moest de Vietnam en Algerije opgeven en Nederland gaf vrijwillige Suriname de onafhankelijkheid. In Europa had de trots op de koloniale imperia (koninkrijk) plaatsgemaakt voor schaamte over het koloniale verleden.

10.2 De Koude Oorlog

De Tweede Wereldoorlog was nauwelijks voorbij toen een nieuw wereldwijd conflict ontstond: de Koude Oorlog (toestand van permanente vijandschap tussen de VS en de Sovjet-Unie, die van 1945 tot het einde van de jaren 1980 de wereldpolitiek beheerste. Er kwam een machtsverdeling in Europa en de gebieden werden verdeeld. De wereld raakte verdeeld in twee blokken. Midden in Europa kwam een ondoordringbaar 'ijzeren gordijn'. Om te voorkomen dat Stalin ook andere landen in zijn macht kreeg, beloofde de Amerikaanse president Truman economische en militaire steun aan landen die door het communisme werden bedreigd. Met deze containmentpolitiek (indamming) wilde hij het communisme 'indammen'. In de westerse bezettingszones kregen de Duitsers in 1949 weer een eigen staat: de Bondsrepubliek Duitsland. In de sovjetzone stichtten de communisten de Duitse Democratische Republiek (DDR). Daarmee was in Europa de blokvorming (tijdens de Koude Oorlog vormden de VS en de Sovjet-Unie twee vijandige. Ideologisch tegengestelde blokken) voltooid. De Korea-oorlog veroorzaakte paniek in Europa. Met de atoombom leek Stalin gevaarlijker dan ooit. Miljoenen mensen sloegen al voedselvoorraden in, maar er gebeurde niets > vandaar dat het de koude oorlog heet. In 1961 bouwde de DDR de Berlijnse Muur. De zwaarste atoombommen werden getest, maar niet gebruikt, omdat ze zo'n ontzagwekkend vernielende kracht hadden. Toch ontstond er een bizarre wapenwedloop (race om het sterkste wapenarsenaal te krijgen). Ze bouwden

kernraketten. Hierna sloten ze een wapenbeheersingsakkoord. Men geloofde in de oude Romeinse overtuiging dat wie vrede wil, zich moet voorbereiden op oorlog. De kernwapens moesten de vijand afschrikken. Zo bleef de dreiging van een allesvernietigende atoomoorlog (oorlog gevoerd met kernwapens) bestaan. De angst voor een nucleaire Holocaust leidde in West-Europa tot massale protesten. De Sovjet-Unie werd geregeerd door bejaarden, die de economische problemen twintig jaar lang hadden laten voortwoekeren. Hierna kwam Gorbatsjov aan de macht, en stopte de wapenwedloop. Na 1985 werd de Koude Oorlog verrassend snel beëindigd. Nadat Gorbatsjov had laten blijken dat hij het communistische blok niet meer met dwang bijeen zou houden, viel het in 1989 uiteen. De problemen in de Sovjet-Unie namen alleen maar toe. De Sovjeteconomie stortte in en in 1991 scheidde de ene na de andere Sovjetstaat zich af. De overgebleven staten hieven de Sovjet-Unie met Kerstmis 1991 op. De Koude Oorlog was definitief voorbij.

10.3 Welvaart en cultuur

Rond 1948 begon in de westerse wereld een lange periode van ongekenne economische groei, die tot 1973 zou duren. Door de welvaart in deze 'gouden jaren' veranderde het dagelijks leven in Europa grondig en voorgoed, ook in Nederland. De regering gaf ruim baan aan de industrie en begon met de opbouw van de sociale zekerheid. Al in 1947 regelde Drees dat iedere 65-plusser een uitkering kreeg; later werd dat de AOW. In 1970 was het autobezit algemeen en stond er in bijna elke Nederlandse huiskamer een tv-toestel. De Nederlanders veranderden van een zuinig, sober volk in een natie van gretige consumenten. In 1973 kwam abrupt een eind aan deze gouden jaren. Voor het eerst sinds de crisisjaren ontstond massawerkloosheid. Vooral in de industrie, werd veel geautomatiseerd, waardoor veel werkloosheid ontstond. Toch begon de welvaart na 1985 weer te stijgen. Vooral toen na 1995 de informatiemaatschappij (postindustriële samenleving > samenleving waarin mensen in werk en vrije tijd veel gebruikmaken van informatie- en communicatietechnologie, zoals computers en mobiele telefoons) tot volle ontplooiing kwam. De toenemende welvaart en bestaanszekerheid gaven een gevoel van vrijheid en onafhankelijkheid. Dat leidde tot grote sociaal-culturele veranderingen (veranderingen in de relaties tussen groepen in de samenleving, zoals mannen en vrouwen). Voorheen werkten mannen, vrouwen zorgden, kinderen gehoorzaamden hun ouders zonder vragen, over seks werd niet gesproken en de meeste Nederlanders gingen naar de kerk. Vanaf 1960 veranderde dat helemaal. Het gezin bleef de meest voorkomende samenlevingsvorm, maar binnen het gezin veranderde veel. Thuiszitten voor de vrouw werd saai, dat was een van de oorzaken van de 'tweede feministische golf'. De vrouwenemancipatie was onderdeel van een bredere ontwikkeling: de individualisering. Het individu met zijn behoeften stond centraal.

10.4 De Europese eenwording

De welvaartsgroei hielp de vijandschap in Europa te overwinnen. Na 1945 vochten de Europese landen hun meningsverschillen niet meer uit op het slagveld, maar aan de onderhandelingstafel. Europa werd een eenheid. Schuman stelde voor de Franse en Duitse staal- en steenkoolsector onder gemeenschappelijk bestuur te brengen, dit om een revanche van de Duitsers te voorkomen. Het plan van Schuman leidde in 1952 tot de oprichting van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS). Ze had zes leden: Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, België en Luxemburg. De Duitse hereniging werd voor Europa het uur van de waarheid. Op 9 november 1989 viel de Berlijnse Muur. Duitsland wilde zich herenigen met Oost-Duitsland. Er werd voorgesteld om de goede samenwerking te houden. Als symbool voor de eenheid werd de gemeenschap omgedoopt in Europese Unie (samenwerkingsverband van Europese staten). Er zou een gemeenschappelijke munt komen, en de euro kwam op 1 januari 2002.

10.5 Pluriforme en multiculturele samenlevingen

Veel Nederlands-Indiërs hadden zich in Nederland gevestigd, maar in het begin vormden dit problemen. Na verloop van tijd gingen deze problemen over en vonden de Indo's werk en gingen op in de samenleving. Met de Molukkers waren meer problemen. Ook dit veranderde na een tijd. Op een gegeven moment kwamen er grote groepen Turken en Marokkanen naar Nederland als 'gastarbeiders'. Waar in het begin ook problemen waren met de Surinamers, werden zij op een gegeven moment een kleurrijke aanwinst van de multiculturele samenleving (een samenleving waarin verschillende culturen naast elkaar en door elkaar leven). Tegelijk groeide de onvrede over de asielzoekers en illegalen (mensen die niet legaal in een land verblijven). Marokkaanse jongen werden steeds vaker in verband gebracht met overlast en criminaliteit. Veel Nederlanders voelden zich niet meer thuis in Nederland. De aanwezigheid van allochtonen en moslims had Nederland veranderd. Nederland was een pluriforme samenleving (veelvormig) geworden.